

[Home](#) / Koolitajate kogukonda kuulumine kutsega koolitajate näitel

Koolitajate kogukonda kuulumine kutsega koolitajate näitel

CYNNE PÖLDÄÄR

Kuulumisvajadust nimetatakse inimese üheks olulisemaks vajaduseks (Maslow, 2007), sest läbi sotsiaalse suhtluse inimene areneb, õpib tundma nii teisi kui iseend, samuti on professionaalse arengu eelduseks ja tulemuseks enese tunnetamine professionaalse kogukonna liikmena (Karm, 2007).

Täiskasvanute koolitajate kui õpetava valdkonna ekspertide erinevates aruteludes (konverentsid, vestlused jms) on selgunud, et professionaalset kogukonda ei mõisteta üheselt. Sellest tulenevalt tekkis vajadus uurida, millist kogukonda kutsega koolitajad professionaalseks kogukonnaks peavad ning kas kogukonda kuulumine on nende jaoks oluline.

Kuna täiskasvanute koolitajad on õpetava valdkonna eksperdid, siis tõstatuvad küsimused: millist kogukonda kutsega koolitajad tähtsaks peavad ning millist kogukonda nadkoolitajate kogukonnaks nimetavad.

Lähtudes Wengeri sotsiaalse õppimise teooriast (1998) ning vabahariduskoolitajate uuringu tulemustest (Tõnne, 2015), viidi läbi poolstruktureeritud intervjuud kolme kutsega koolitajaga, millest ilmnes, et intervjuueeritavate arvates on kogukondikeeruline kirjeldada, sest neil pole ühiseid tunnuseid ning kogukonnad on pidevas muutumises. Tulemustes toodi välja, et kogukonnaks peetakse erinevaid võrgustikke, mille liikmed on nii koolitajad, õpetajad, spetsialistid kui ka täiskasvanute õpetamisega tegelevad asutused ja organisatsioonid. Lisaks selgus, et koolitajate kogukonda kuulumiseks ei pea küsitletute sõnul koolitaja olema ega vastavat kutset omama, piisab, kui liige toimetab koolitusmaastikul. Kerkis esile, et kogukonna liikmeks olemine on kutsega koolitajatele oluline, intervjuudes toodi välja nii ootused kogukonnale kui kogukonda kuulumise kasutegurid.

Võtmesõnad: praktikakogukond, kuuluvus, professionaalne identiteet, kutsega koolitaja

Sissejuhatus

Alates 1993.aastast, kui Eestis võeti vastu täiskasvanute koolituse seadus (Täiskasvanute koolituse seadus, 1993), on Eesti täiskasvanute koolitusmaastik olnud pidevas arengus ja muutumises (Ankipova, 2016). Eestis on võimalik alates 2004.aastast taotleda koolitaja kutset, mille väljastab Eesti Täiskasvanute Koolitajate Assotsiatsioon Andras, Tallinna Ülikoolis on alates 2001. aastast andragoogika bakalaureuse- ja magistriõppe õppekavad, mis võimaldavad omandada eestikeelset andragoogiharidust, haridusvaldkonna arenguid suunab Eesti elukestva õppe strateegia (Haridus- ja Teadusministeerium & Eesti Koostöö Kogu & Eesti Haridusfoorum, 2014). Eestis on tekkinud erinevad koolitajate kogukonnad ning täiskasvanute koolitajaid koondavad organisatsioonid nagu ETKA Andras, Euroopa Täiskasvanuhariduse veebikeskkonna EPALE Eesti Keskus, Eesti Täiskasvanukoolitajate Kogukond MTÜ jt.

Muutuvas ajas vajab muutusi ka haridus, sh täiskasvanuharidus, mis omakorda toob välja murekohad: suurenenud on ootused täiskasvanute õpetamispraktikatele (Tannenberga, 2015), koolitamine ning selle kvaliteet leiab üha suuremat kõlapinda (Tõnne, 2015), pole formaalset süsteemi, mis tagaks koolitajate ühtlase professionaalse taseme (Karm, 2007). Eesti täiskasvanukoolitajate kogukond on hajus, kujunemises ja muutumises; seetõttu võivad erinevate valdkondade või organisatsioonide koolitajate normid, traditsioonid ja diskursused märgatavalt erineda (Karm, 2007, lk 54).

Tõnne (2015) toob oma uurimuses välja, et vabahariduse koolitajad ei pea end koolitajate kogukonna liikmeks, samas võib nii Täiskasvanute koolituse seaduse (2015) kui ka Ainsalu (2014) magistratöö põhjal väita, et vabahariduskoolitajad kuuluvad täiskasvanute koolitajate hulka. Autori kogukonnateemalised vestlused tuttavate kutsega koolitajatega enne uurimistöö koostamist näitasid, et ka mõned neist ei pea end koolitajate kogukonna liikmeks. See viitabki **probleemile**, et koolitajate seas ilmneb vastuolu koolitajate kogukonda kuulumise ja mittekuulumise osas, on olukord, kus kogukonda üheselt ei mõisteta. Seega ei ole ka selge, kes on koolitajate kogukonna tegelikud liikmed ja kuidas koolitajad koolitajate kogukonda kuulumist mõistavad.

Uurimistöö eesmärk on välja selgitada, kuidas kutsega koolitajad koolitajate kogukonda enda jaoks mõtestavad ning mil viisil koolitajad kogukonda kuulumist kirjeldavad. Lähtuvalt eesmärgist on sõnastatud ka uurimisküsimused: kuidas kutsega koolitajad koolitajate kogukonda määratlevad ning kuidas kutsega koolitajad koolitajate kogukonnaga suhestuvad?

Kogukonna tähendus ja praktikakogukond

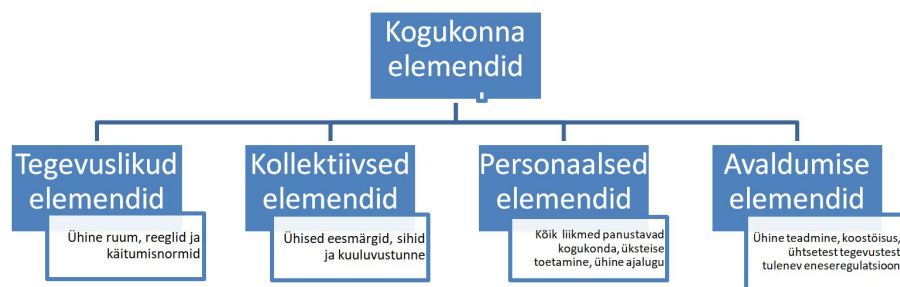
Selleks, et mõista, mis on koolitajate kogukond, tuleb enne selgitada mõistet „kogukond“.

Arumäe (2010), viidates Hillery´le (1955), pakkus välja 94 erinevat definitsiooni kogukonna kohta. Seda, et kogukonna mõiste tõlgendusi ja definitsioone on palju, kinnitab ka järgnev ülevaade.

Nii Õigekeelsussõnaraamatu (2018) kui Eesti keele seletava sõnaraamatu (2009) järgi on kogukond mingis piirkonnas elav ning sotsiaalsete suhete võrgustikuga seotud inimrühm. Sotsiaalset ja piirkondlikku tähendust omistab sellele mõistele ka Saksa sotsioloog Toennies (1957, viidanud Jarvis, 1998), kui ütleb, et kogukond on personaalsete ja kestvate inimsuhete laad, mis toimib kindlas piirkonnas.

Tänapäeval on kindla piirkonna tunnus hakanud kogukonnamõistest kaduma. Kogukonna moodustavad näiteks terve rahvus, huvigrupp, lisaks võivad nad paikneda maailma erinevates paikades ja olla kogukond oma huvide, kommete, tavade, oskuste, eripärade või ideoloogia põhjal (Euroopa Noorteportaal, 2019). Nii on Kroon (2015) välja toonud, et kogukonna võivad moodustadageograafilised kogukonnadalates kodukülast lõpetades kogu planeediga, kultuurikogukonnad, samuti ka kogukonnaorganisatsioonid, seal hulgas poliitilised- ja äriühingud, erinevad pere-ja sugukonnavõrgustikud.

Kogukonna, sealhulgas professionaalse kogukonna, mõiste lahti selgitamiseks saab kasutada Duncan-Howelli mudelit, mille põhjal on kogukonna kujunemise eelduseks erinevate komponentide olemasolu (Duncan-Howell, 2007). Esimesena toob Duncan-Howell välja tegevuslikud elemendid, mille puhul on kogukonnal ühine sotsiaalne ruum, ühised reeglid ja käitumisnormid, mis mõjutavad omavahelist suhtlemist ning vastasmõju keskkonnas. Teisena tuuakse välja kollektiivsed elemendid, mille puhul juhivad kogukonna tegevust ühised eesmärgid, sihid ja tegevused. Kolmandaks elemendiks on personaalsed elemendid, milles on kogukonnal ühine ajalugu, kuuluvustunne, kus üksteist toetatakse ja juhendatakse ning see omakorda mõjutab liikmeid kogukonda kuuluma ja panustama. Neljanda komponendina tuuakse välja avaldumise elemendid, kus kogukonnas on ühine teadmine, koostöisus ja liikmete eneseregulatsioon tuleneb ühtsetest tegevustest kogukonnas (samas).

Joonis 1. Kogukonna elemendid (Duncan-Howell, 2007)

Artiklis tõlgendatakse kogukonda kui praktikakogukonda, kus liikmeid seob ühine huvi koolitatava teema vastu, jagatakse teadmisi ja õpikogemusi, õpitakse üksteiselt.

Lahemaa (2013) toob oma töös välja Wengeri 2012 aastal kirja pandud praktikakogukonna kolm tunnust. Esimeseks tunnuseks on tegevusvaldkond, mis tähendab, et kogukonna liikmed jagavad huvi kindla valdkonna vastu, hindavad oma kollektiivset pädevust ning õpivad üksteiselt. Teise tunnuseks nimetatakse valdkondlikku kogukonda, mille liikmed osalevad aruteludes, jagavad teadmisi ja infot ning aitavad üksteist, selles luuakse suhteid, et üksteiselt õppida. Kolmanda tunnuseks tuuakse välja praktika, sest praktikakogukonna liikmed on valdkonna praktikud ning koos arendatakse kogutud ressursse (kogemused, juhtumid, vahendid jms). Kogukonna muudab toimivaks sellesse panustatud aeg ning pidev suhtlemine omavahel.

Praktikakogukonna tunnuste põhjal võib öelda, et kogukonna liikmed tunnevad huvi ühise valdkonna vastu, loovad suhteid teiste liikmetega enda arendamise ja teistelt õppimise eesmärgil, panustavad kogukonna arengusse, praktiseerivad, seega peavad end kogukonna liikmeks.

Artiklis uuritakse koolitajate kogukonda kuulumist kutsega koolitajate näitel võttes aluseks Etienne Wengeri (1998) sotsiaalse õppimise teooria. Teooria ühtib Duncan-Howell'i mudeli seisukohaga, et kogukonna toel õppimiseks ja valdkonna arendamiseks on vaja kuuluda kogukonda ning ka määratleda end kogukonna liikmena. See on kui osa sotsiaalsest õppimisest, mida iseloomustavad neli komponenti. Esimene komponentidest on õppimisele tähenduse loomine, selles õpitakse läbi kogemise ning õpitule antakse tähendus. Teise komponendina on õppimine praktiline ühisel kogemusel, ressurssidel ja vaatenurkadel baseeruv tegevus. Kolmanda komponendina vaadatakse õppimist kui kindlasse sotsiaalsesse kogukonda kuulumist, mille liikmete tegevus on kompetentne ja tunnustatud ning kogukonda kuuluja tegevus tunnistatakse samuti väärtuslikuks. Neljanda komponendina tuuakse välja õppimine kui identiteet ehk kellekski saamine, mõistmine, kuidas kogukonnas õppimine liikmeid kujundab ja mõjutab.

ARTIKLID 2011

ARTIKLID 2012

ARTIKLID 2013

ARTIKLID 2014

ARTIKLID 2015

ARTIKLID 2016

ARTIKLID 2017

ARTIKLID 2018

ARTIKLID 2019

ARTIKLID 2020

ARTIKLID 2021

ARTIKLID 2022

ARTIKLID 2023

Otsi